

Betonilehden henkilögalleriassa on tällä kertaa haastateltavana diplomi-insinööri *Jukka Ala-Ojala* (s. 1961 Kannuksessa).

*Jukka Ala-Ojala* valmistui diplomi-insinööriksi Oulun yliopistosta vuonna 1988 pääaineenaan rakennetekniikka. Alan valinnalle on helppo löytää juuret lapsuudenkodista: "Isä oli Kannuksen kunnan rakennusmestari ja velikin on rakennusalalla. Ainakin sen lapsena ja nuorena näki läheltä, että rakentaminen on mielenkiintoista työtä."

Alanvalinta ei silti ollut Jukalle itsestäänselvyys: "Valinta ei ole kuitenkaan missään vaiheessa kaduttanut. Intoa on riittänyt, sillä eteen on vuosien varrella tullut paljon kiinnostavia tehtäviä."

Rakennetekniikan valinnassa painoivat se, että matikka on Jukalle ollut aina kohtuullisen helppoa. "Lisäksi olin jo silloin vakuuttunut, että suunnittelijoille riittää alalla aina töitä suhdanteista riippumatta. Jollei Suomessa, niin ulkomailla." Opiskeluaikasta kunkin alan professoreiden oman alansa lobbausta Jukka muistelee hymyillen: "Tuotantopuolen professori piirsi ensimmäiseksi taululle Mersun merkin ja kertoi että ne kaverit jotka tulevat tuotantopuolelle, ajavat tällaisilla autoilla. Sinänsä oikeaan osunut vertaus, että suunnittelun palkkiot ovat olleet pitkään alakantissa", Jukka naurahtaa.

## KIELITAITO INSINÖRIKOULUTUKSESSAKIN PERUSASIAKSI

Oulun opetusta hän kiittelee siitä, että siellä teoria ja käytäntö pystyttiin yhdistämään tasapainoisesti niin että opiskelijan mielenkiinto pysyi yllä. Hän harmittelee edelleen Oulun yliopiston teknillisen tiedekunnan rakentamistekniikan osaston lopettamista. "Se oli virhe. Jo muutamassa vuodessa puute alkoi näkyä Oulun seudulla."

Jukka huomauttaa, että jälkiviisaana voi nyt todeta, että globalisoitumisen vaikutuksia ei esimerkiksi Oulun DI-koulutusta lopetettaessa nähty. "Sen vaikutuksesta niin rakentamisessa kuin monilla muillakin aloilla on työmahdollisuuksia ympäri maailmaa, ei pelkästään kotimaassa."

"Mielestäni insinööriskoulutuksessa, ja toki myös muilla aloilla, kielitaidon merkitystä pitäisi korostaa huomattavasti nykyistä enemmän. Koulutuksen suunnittelussa hyvän kielitaidon saavuttamisen pitäisi olla perusasioita", Jukka toteaa omiin kokemuksiinsa pohjaten.

Hänen oma DI-työuransa käynnistyi Jyväskylässä Insinööritoimisto *Helander & Nirrkosen* palveluksessa. "Sieltä siirryin parin vuoden päästä takaisin Ouluun *Pekka Heikkilän* toimistoon." Elettii 1990-luvun taitetta, jolloin lama alkoi näkyä myös suunnittelussa: "Kova kiire oli vielä, kun suunnittelimme

Ouluun Medipolis Centeriä, sen jälkeen jaettiin jo lomautusvaroituksia. Kun vuoden 1994 kesällä alkoi näyttää siltä, että suunnittelutyöt loppuvat kokonaan, lähdin Saksaan."

## ENNAKKOLUULOTTOMASTI SAKSAAN TÖIHIN

Uteluun siitä, miten töitä Saksasta löytyi, Jukka kertoo käyneensä R-kioskilta ostamassa saksalaisia lehtiä: "Hain pariakymmentä avoimena ollutta työpaikkaa. Muutamasta tuli vastaus ja kutsu haastatteluun. Koska saksankielentaito oli lukioterässä, menin kahden viikon saksankielen intensiivikurssille. Ensimmäisen viikon jälkeen uskalsin lähteä työpaikkaa haastatteluun, joka tärppäsi", Jukka kuvailee ennakkoluulotonta työnhakuprosessiaan.

Hänellä onkin omakohtaista kokemusta suositella nykyopiskelijoille paitsi kielitaidon kohentamista, myös opiskeluvaihtoa ja harjoittelua ulkomailla.

"Omalta kohdaltani ulkomaille lähtö oli paitsi ratkaisu kotimaan työtilanteeseen vastaus pidempiaikaiseen haaveeseen. Olin näet pitkään ajatellut, että ulkomaille olisi kiinnostava lähteä. Perhekin oli jo perustettu, vanhempi tyttö oli parivuotias, nuorempi vauva, joten opettajavaimo oli vielä äitiyslomalla. Oli sopiva aika lähteä", Jukka kertoo.

## SAKSAN MALLISSA PUHDASTA INSINÖORIOSAAMISTA

Perhe asettui asumaan pohjoissaksalaiseen pikkukaupunkiin, melkein maalle. Työprojektit olivat eri puolella Saksaa. "Laadukasta talonrakentamisen rakennesuunnittelua", Jukka kuvailee runsaan parin vuoden kokemuksiinsa työskentelystä saksalaisessa insinööritoimistossa.

"Saksalainen tapa tehdä töitä hämmästytti aluksi: insinöörit eivät tehneet päätöksiä ollenkaan niin itsenäisesti kuin Suomessa. Sellaista oma-aloitteisuutta, johon Suomessa oli tottunut, ei työntekijältä odotettu. Rakennesuunnittelijan työ sinänsä olikin selkeästi kapea-alaisempaa kuin Suomessa, puhtaasti statiikkaa ja rakennetekniikkaa. Saksassahan arkkitehdit tekevät monia sellaisia päätöksiä, jotka Suomessa ovat insinöörin vastuulla."

Toimisto, jossa Jukka työskenteli, teki suunnittelun lisäksi myös suunnitelmien ulkopuolista tarkastusta, "prüfung". Sikälinen tapa oli istuttaa koulunpenkiltä tuleva tuore insinööri ensin pariaksi vuodeksi tarkastamaan muiden tekemien suunnit-

telmien laskelmia, niiden osa-alueita, vanhemman kollegan ohjauksessa. Se oli hyvää oppia omalle suunnittelijantyölle. "Itsekin olin mukana parissa tarkistuskohteessa."

## TAKAISIN SUOMEEN

Ala-Ojalan perhe oli Saksassa runsaat pari vuotta. "Siellä olisi voinut ihan hyvin jatkaakin. Opettajavaimolla oli kuitenkin halu palata töihin ja toisaalta emme halunneet että lapsistamme tulisi saksalaisia", Jukka perustelee myöntävää vastausta *Suunnittelukorteksen Esko Järvenpään* kyselyyn tulla yrityksen Helsingin toimiston talopuolen vetäjäksi tammikuussa 1997.

Periaatteessa samassa työpaikassa hän on edelleen toimialajohtajana. Yritystojen kautta työnantajan nimi on nyt *WSP Finland Oy*. WSP on kansainvälinen, suunnittelu-, tutkimus- ja konsultointipalveluja tarjoava yhtiö. Se toimii liikenteen, infrastruktuurin, ympäristön, arkkitehtuurin, sillanrakennuksen, talo- ja teollisuusrakentamisen sekä maa- ja pohjarakentamisen aloilla. Suomessa, WSP Finland Oy:n palveluksessa on runsaat 300 henkilöä kuudella eri paikkakunnalla.

WSP:n ensimmäinen ostos Suomessa oli *LT-konsultit* vuonna 2002. Suunnittelukorteksen yrityskauppa tehtiin vuonna 2004. Vuoden 2007 alussa yrityksistä muodostettiin WSP Finland Oy, jolloin myös niiden aikaisemmat nimet jäivät historiaan.

## MONIPUOLISTA SUUNNITTELUA

"Talonrakentamista julkisista hankkeista toimisto- ja liikerakennushankkeisiin, sekä uudis- että saneerauspuolta", Jukka tiivistää runsaan kymmenen vuoden hankkeet. Myös kaikki materiaalit betonista teräkseen ja puuhun ovat kohteista tuttuja.

"Ensimmäinen kohde Suomeen palattuani oli Tennispalatsin saneeraus, jonka ainakin itse luokitelen vaikeaksi hankkeeksi myös rakennesuunnittelun kannalta. Vaativa se olikin ja samalla erinomainen esimerkki rakentamisen eri osapuolinen tiiviistä ja hyvästä yhteistyöstä." Osoitus onnistumisesta oli paitsi sen saama suuren yleisön hyvä vastaanotto myös Vuoden Betonirakenne -tunnustus.

Uteluun siitä, voiko rakennesuunnittelija kyllästyä "tavanomaisiin kohteisiin", Jukka vastaa sanomalla, että tavanomaista on kovin vaikea määritellä: "Jokainen kohde on aina ainutkertainen. Jollei varsinaisilta rakenteiltaan, kuitenkin aina yksittäisenä kohteena."

"Tokii mielellään ideoin itsekin uutta ja erilaista. Totuus kuitenkin on, että rakennesuunnittelussa ei suuria innovaatioita kovin usein tehdä. Myöskään

Jukka Ala-Ojala korostaa, että rakentaminen on globaalia. Se pitäisi hänen mielestään ottaa nykyistä paremmin huomioon myös insinööri-koulutuksessa. Samoin hän kaippaa oppilaitoksilta kannustusta opiskelijavaihtoon ja ulkomaan harjoitteluun.

kokeiluihin ei lähdetä, vaan suunnitelmien pitää perustua tietoon.”

### MOTIVAATIO PIDETTÄVÄ YLLÄ

Jukan mukaan rakennesuunnittelun henkilöstö on varsin vakiintunutta: ”Porukat eivät juurikaan vaihda toimistoja. Niinpä uusi henkilöstö tulee pääosin koulun penkiltä. Ihan kiitettävästi ala nykyään kiinnostaa nuoria. Suurempi ongelma onkin se, että neljän-viiden suunnittelijavuoden kuluttua aika moni vaihtaa tehtäviä, vaikka pysyykin rakennusalalla.”

Miksi? ”Yksi syy voi olla palkka, jossa onkin parantamisen varaa. Selvästi näkyy myös alan vaativuus: varsinkin nuorelle kaverille, joka haluaa tehdä hommansa hyvin, tahtoo kertyä työpaineita”, Jukka vastaa.

Kolmas rakennesuunnittelun henkilöstössä yhä näkyvä asia on 90-luvun lama, joka näkyy nelikymppisen projektipääliikkötason henkilöstön puutteena: ”Silloin moni valmistunut kaveri ei edes päässyt alan töihin, vaan vaihtoi tyystin alaa.”

### TIETOTEKNIikka ON TYÖKALU – EI OSAAMISEN KORVIKE

Jukan työuran aikana rakennesuunnittelun suurin mullistus on ollut tietotekniikan mukaan tulo. ”Itsekin aloitin piirustus-pöydän äärellä, sitten tuli Auto-cad, ja sitten 3D-mallinnus.”

Jukka kuitenkin korostaa, että tietokoneet ovat vain työkaluja, suunnittelua sinänsä ne eivät ole muuttaneet. ”Sokea luottamus tekniikkaan on riski. Insinöörin perusosaamisen on edelleen oltava hanskassa. Esimerkiksi mallinnus ei sinänsä paranna suunnittelun laatua, vaikka se onkin hyvä apuväline.”

Monet tilaajat ovat alkaneet jo vaatia tarjouspyynnöissä mallinnusta. Jukka kuitenkin muistuttaa, että vauhti olisi pidettävä realistisena, sillä moni suunnittelutoimistokin on mallinnuksessa vielä oppimiskäyrällä. ”Ohjelmia ja työtapoja on kehitetty jo kiitettävästi, ensin teräspuolella ja nyt myös betonirakentamisessa”, hän toteaa.

Hän ei toki halua leimaautua mallinnuksen vastustajaksi: ”Ilman muuta se tulee ja saa tullakin. Myös me olemme kehityksessä tiiviisti mukana ja olemme uutta henkilöstöä rekrytoitaessa korostaneet tietotekniikan osaamista. Mutta riskitkin pitää muistaa. Joskus tuntuu, että esimerkiksi mallintaminen syö kapasiteettia luvattoman paljon. Osavan aikaa menee hukkaan, kun nappulat vievät”, hän toteaa.



1

### ULKOPUOLISESSA TARKASTUKSESSA WORK SHOP -MENETTELY PARAS

Rakennesuunnitelmien ulkopuolinen tarkastus on WSP Finlandissäkin tuttua niin tarkastajana kuin tarkastettavana. ”Vakiintuneita menettelytapoja vielä haetaan, työtavat ovat yhä varsin kirjavia. Mielestäni *Tapani Mäkikyrön* suosittelu Work Shop -menettely on toimintatapana hyvä. Varsinkin monimutkaisessa hankkeessa puolenkin tunnin keskustelusta saman pöydän ääressä saa paljon enemmän irti kuin pelkkiä papereita tutkien. Erityisesti kannattaa satsata aloituspalaveriin, jotta kaikki saavat hankkeesta kunnollisen yleiskuvan”, Jukka korostaa.

Saksalaiseen tarkastusmenettelyyn viitaten hän toteaa, että yhtä rusteelliseen tarkastukseen Suomessa ei ole tarvetta eikä mahdollisuuksia-kaan. ”Tarkastavalla henkilöllä tulee mielestäni myös olla pitkä suunnittelijakokemus. Parhaimmillaan ristiintsekkaus tuo oppia niin tarkastettavalle kuin tarkastajallekin.”

Yksi WSP Finlandin ulkopuolisista tarkastuskoh-teista oli Tallinnan juuri valmistuneet kaksoistornit, jonka rakenneratkaisuista löytyy Jukan tekemä tiivis esittely tästä *Betoni* -lehestä. WSP teki myös kohteen tuulitarkastelut.

### LENKILLÄ KORVIEN VÄLI NOLLAANTUU

Jukka kertoo, että yksikön vetovastuusta huolimatta hänellä on tavoitteena olla tiiviisti mukana myös käytännön suunnittelutyössä, ainakin yhdessä projektissa kerrallaan, jotta osaaminen pysyy ajan tasalla: ”Siinä, mistä leipäni oikeasti tienaän.”

Kiireisissä projekteissa päivät tahtovat venyä. Jukka kertoo kuitenkin aktiivisesti vähentäneensä iltatöitä: ”Meillä on täällä hyvä porukka, jolta löytyy osaamista”, hän kehaisee.

Parasta – ja tarpeellista – lepuutusta korvien väliin on Jukan mukaan lenkkeily, jota hän harrastaa aktiivisesti, vähintään kolme kertaa viikossa. Hyvät lenkkeilymaat löytyvät kotinurkilta Kirkkonummen Kantvikista.

Toimittajan oletus siitä, että omakotitalossa asujalle talon kunnossapito on toinen harrastus, osoittautuu vääräksi. Itse rakennutettu kivitalo on näet Jukan mukaan niin helppohoitoinen, ettei se vaadi jatkuvaa näpräämistä. ”Saimme tuttuujen kautta Pohjanmaalta hyvät muurarit, jotka tekivät kunnan talon”, hän kiittelee.

*Sirkka Saarinen*